

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quovis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Tobias senior mœroris nimii præclarus medicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

poref nos Christi imitatores efficere, ut erga proximum cura.
 (obseruemus, obsecro, has oris aurei voces). Pergit Chrysostomus. *Iacec jejunando, ait, & humi dormiendo corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris, sed adhuc longe ab hujusmodi absuris imitatione. Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiari, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem copredas, quamvis semper lacrymis madas, sed nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis.* Ita loquuntur mo teste Chrysostomus precatiunculis, arque peregrinatiunculis, & nescio quibus de votiunculis aliis omnibus longe anteponenda proximi cura. Nihil agis, si hoc non agis, & tam aliorum studes commode quam tuis. Alsperrima cilia, rigi diffusa letisternia, tristiana jejunia, jugiter fluentes lacrymas, prolixas & frequentes vigilias tanti Deus non estimat, quanti obsequia, quae alteri ab altero mente sincerae deferuntur. Hinc illa toties à Paulo inculcata: *Omnia vestra in charitate siant. Super omnia autem, charitatem habere. Finis praecepti est charitas.* Sed eam commendat charitatem Paulus, quæ proficiscitur de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.

1. Cor. c. 16. vers. 14.

Colossi. c. 3. vers. 14.

1. Tim. c. 1. vers. 5.

Ibid.

Est quadam ualæ charitas minime laudanda: Quotidianum est, ut subsidium aliquis & patrocinium petat à Domino è palatinâ familiâ. At verò aulicus, qui rogatur, effugii urbani jam gnarus suavissimè illum à se ablegans: *Hoc, inquit, age amicorum optime, & Dominum illum, quem monstro, accede; certa tibi ab illo salus est.* Accedit. At ite alter iisdem artibus hunc supplicem à se dimitrens: *Si quid imperatum cupis, air, istum, quem dico, Dominum adi; in ipsis manu est te tui voti compotem fieri.* Paret, & tertium adit, eademque roget. Sed tertius *Caldem strophas callens hominem oratione melleâ priù delibetum humanissime amandans:* *Ego, inquit, non levitor te juvero, si monstrum cuius genia oportet incarcere. Illum è palatinis officiis virum nosti? Novi, ait supplex. Eggo hunc ipsum conveni, & tuum illi causam expone. Consilii te mei non penitebit;* quod cupis, imperatum auferes. Ita itur ad quartum. Hic ejusdem farina ac simulationis, jam eminus odoratur hominem ductari verbis; igitur ore, quam maxime composito: *Quin tu meo parés consilio, inquit, & itionem non differs.* Si tua ubi causa cordi est, dominum illum in illisce adibus habitantem saluta, & succinete, quid velis, explicas patronum senties quem optas. Ita infelix irritus, inani, cassio itu mittitur ad quintum. Ita quintus ad sextum, alii ad alios verbis à se blandissimè amittuntur. Omnes rogantur, nemo juvat. Cujusvis aulicum artificium est, negotio illi civilitate se subducere, & à se in alios atque alios, quod ingratum, vafrè, sed humaniter amostrari. O viri, haec charitas non est de corde puro, nec de conscientia bona, sed de fide fictâ. Ita Pilatus Christum vincitum misit ad Herodem, Herodes denuo ad Pilatum. Hic cuiusvis est cogitare: *Tibi derelictus es pauper (Tibi, Tibi, non aliis) orphano tu eris adjutor.*

Psi. 10. v. 14.

7. Hora- tur & jubet Salomon: Deriventur fontes tui foras, & in platea aquas tuas divide. Non te unum, sed & alios attende; non tuos solum loculos, sed & aliorum dignos cense, qui augmentum capiant. Ne, quæso, tibi tam benignus, alii tam iniqui; ne in alios tam illiberallis, tam largus, in teipsum sis; ne, obsecro, tuis omnia commodis metiaris. Foras terrena fontes tuos, foras, ut & alii ex illis hauiant. Quod tibi vis fieri ab aliis, hoc tu aliis facito. Vis alios in te benignos, faciles, promptos, obsequibiles, parati esse auxili; & tu talis in alios esto. Revera hac una in re sepius gravissimè delinquimus, cum adeò restricti, difficiles, cunctabundi, inofficiosi, adjumenti tam parci, & lenti sumus. Jure meritissimo permittit Deus, ut tandem & ipsi hæreamus in luto, & nemo sit, qui manum porrigit, qui extrahere velit, qui suppetias ferat. Hic illud, & occinitur: Re-

cordare fili, quod idem alii feceris. Subinde eharitas, subinde ipsa etiam iustitia nos obligat subsidio venires non raro neutrum curamus. Talentis à Deo concessis non caremus, intelligentia, auctoritate, scientia, opibus pollemus, & non juvamus cum postulat opportunitas. Solent nonnunquam rusticorum avarissimi cum multi peregrinorum transirent, fontes occludere, & publici usus elementum negare: qui cupit aquam, portigat pecuniam; nemo bibit, qui potum non emit; dignissimi profus hi barbari, qui siti moriantur. Ita nos quandoque agimus inter nos, opellas murnas, vel leviter molestas abnuimus: qui poscit, obsequium emat qui gratias gratificetur gratiam, nemo est. Tinnula rationes plenum habent virium ad persuadendum. Non est in dolis divinæ nemini precario auxiliari velle. *Idem Domini omnia, dives in omnes.* Dives tantum Liberalissimus *vers. 11.* in omnes. Hoc patris divini mores sapit, operam, manumque omnibus, quibusunque demum licet, commodare. Hoc prisci, hoc & veri nostri Salomonis preceptio est: *Deriva fontes tuos foras. Benefice, & mutuum *vers. 12.* *vers. 13.* *vers. 14.* *vers. 15.* *vers. 16.* date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & erit ipsa beneficia super ingratis & malis.* *Lxx. cap. 6. Epiph. 6. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1171. 1172. 1173*

ponari imperitissimus habebitur. Vinum adhuc turbidum terret bibentem. Ergo aliquot dies concedat vi-
no, dum subfudat, & suum recipiat colorem: ita cum ve-
hementer affectus, sive iracundia, seu impunitas oc-
cupavit animum, ori silentium imperandum, cohiben-
dalingua, ne voces ejiciat plurimum nocturas. Nam si
mentis sanissima homo locuturus bis terte consideret,
priusquam loquatur; Bernardi fusalu: *Antequam verba
proferas, bis ad limam, quam ad lingua veniant;* Multò magis id faciat homo iratus aut alterius turbatus, qui salu-
bita toto animo cogitare non potest: eo námque tem-
pore nec suus est, nec domi sua est; immoderior eum
affectus hác illác rapit. Igitur, quod proximum, & secu-
rissimum est, taceat. Semper tacere præstat, quām lo-
qui indecentia. Loqueris tali affectu concitatus. Spu-
man rabidi canis, pus merum, abominandam pestem
evomere.

Ebriosorum hominum pessima est indecessus; alii se
ultio ingerunt, cum latebras déberent querere, ac fese
abdere; loqui volunt, cum maximè racendum. Nam te-
ste Plinio, secreta proferunt, & mortifera loquuntur,
rediturisque per jugulum voces non continent: retrah-
danda eis sunt dicta & reborbenda, aut etiam subinde
capite luenda. Ita iracundi nil magis querunt, quām
vociferari & clamare. Hic illud Tobiae opportunitatem
ingendrum: *Tace, & noli turbari.* Turbatam animadver-
tit conjugem, senex optimus, ideo silentium statim im-
peravit. Silentium tali tempore præstantissimum medi-
camentum.

Medicorum sententis cibum caper, dum ira servet,
dum mœror infidet, aut dum animus cogitationibus se-
veris mergitur, valde noxiū & pñne venenum est.
Nam qui tali affectu, aut cogitatione æstu abruptus
pranderet aut cenat, plerumque properat, tuburcitans,
mæla mansa rapit ingerit, quod nocentissimum recte
tradunt: Si cibum corpori velimus accedere, depuratus
sit affectus necesse est, sedata sit ira, exclusa tristitia, lu-
cet mitigatus, tumultus cogitationum compositus,
alioquin venenum potius est cibus, quām alimentum: ita
profus sicut in ira, simili gravi affectu pasci, ita &
loqui damnosum; extrudentur verba in omnem vitam
penitenda.

Artis summae, virtutis est maximæ, Turbari & non
loqui. Amici Job istud lubricum linguæ confessi. Si ce-
perimus loqui tibi, ajunt, forsitan molestè accipies, sed conce-
ptum sermone tenere quis poterit? Prurit sermo & exitum
quarit in iracundo: qui sapit, cohibet molienteum erum-
pere cum noxa. Verbum vetus est: Tangi & silere, lèdi
& non mordere, summa est fortitudinis. Hoc canes ne-
sciunt, hoc ignorant stulti, hoc nondum compotes sui,
& scipios vincere necsii non possunt. Hoc autem docet
ratio, hoc frequentissima ingerunt exempla, hoc quotidiana
persuaderet experientia. Turbarus sum, & non sum
locutus. Quod Bernardus altè infixurus animo: *Tur-
bario tua, inquit, ibi moriar, ubi oritur, nec permittatur exire,
qua mortem portar.* Vis loqui? Tecum ipse loquere, te-
plum objurga, & dic: Adeóne stultus es, ut postquam
totes incurritasti & offendisti, iterum & iterum, ite-
runtque redreas, inque eandem oris effrenem subtilitatem
impingas? Nec quidem pescator icts sapit? Verissime
dixit Seneca: *Nihil aquæ proderit, quam quiscer, & mini-
mum cum aliis loqui plurimum fecum.* Turbari & non lo-
qui, hoc artis summae, virtutis est maximæ.

§. III.

Altera præceptio artis est majoris; necessitatem
vertere in rationem, seu, prout Livius loquitur,
oblata casu flectere ad consilium. Tobias pater capit
quidem *contristari nimis, & coperiunt ambo simul flere.* Mox
tamen idem Tobias, veluti jam alius homo: *Tace, in-
quit, & noli turbari; fatus est filius noster; fatis fideli est vir-*

A ille, cum quo misimus eum. Hac longè alia est cantilena. So-
latum prius omne respuebat, nunc abundans solatiis
ipsam etiam consolatur uxorem. Quod cirò mutatus
in meliore! Nimirum prius ostenderat, quid animi
pars inferior sensilis velle, quām ea fese intorqueret in
adversis, quām trepidaret, ac paveret rebus afflictis.
Jam verò monstrat, quām potenter appetitiones & mo-
tus animales, atq[ue] sensilicos gubernet, & quomodo
necessitas in rationem sit verterea?

Heli sacerdos hac unā re insignis, dextrè profectō Heli sacer-
necessitatem verit in rationem. Eum Nuimine acce-
dit nuntium, qui examinare poruſſet, & neci dare. Nam
Deus eum alloquo non dignatus, Samuel in adoles-
centem accersens: Ecce ego, ait, facio verbum in Israël, quod
quincunq[ue] audierit, timuerit ambe aures eius. In die illâ susci-
tabo adversus Heli, omnia qua locutus sum super dominum eum, & seqq.
incipian & complebo. Predixi enim ei, quod judicaturus esset
dominum eum in eternum, propter iniquitatem, ed quod noverat
indigne agere filios suis, & non corriperit eos. Idcirco juravi
domini Heli, quod expietus iniquitas domini eum & nimirum &
manneribus in eternum. Hec omnia Samuel iussu Dei ad
sacerdotem suum candidissimum referens: *Indicari itaque ibid. v. 18.*
ei universos sermones, & non abscondit ab eo. Sed enim
Heli non expostulavit: Cur ego noxas liberiorum meo-
rum luam? ætatem habent; ad ista ipsi respondeant.
Num ego in alienum arbitrium dominus sum? Cur
Deus non ipse mihi haec significat? Ego filios meos pro-
fectō de his monui. Si parere nolunt & sequi, quid ego
possum? Nil horum Heli objecit, sed necessitate in
rationem versā: Dominus est, inquit, quod bonum est in oculis *Ibid. v. 18.*
sua faciat. Revera Heli oblata casu in consilium flexit,
& necessitatem in rationem verit. Hinc pronuntiatum
de eo: Meruit Heli remissionem peccatorum suorum, & pro *Dion. Car-*
*thus in hunc
locum.*

C Hieronymus in litteris ad Paulam: Rem, inquit, di-
cturus sum incædibilem, sed, teste Christo, non falsam.
Melania inter Romanas feminas nobilissima, mortua
est maritus. Nondum teperc funus deflerat, cum duos
insuper filios una perdidit. Martes alie tam acerbis casi-
bus prostrata planxit peccatum, crines vulsissent, men-
te totâ excidissent. Melania stet immobilis, & tan-
quam ad Christi præsentis pedes advolveretur, suo fe-
citoriori quām integrerrimē permittens: Nunc, inquit,
expeditius tibi servitura sum, Domine, quia tanto me
onere liberasti. Factum illustissimum. Hoc proorsus est
arte quæstuosissimā necessitatem vertere in rationem.

§. III.

TAbellio fuit, qui aliquot annis solitum iter emen-
sus est equo vehens. Videri poterat hic homo reli-
giosus, & qui plurimum odisser pecuniam: vix enim un-
quam cubitum ibat, quin prius & omne hilariter expen-
diderat. Ita homo potulentus facultates suas omnes obli-
gariuit comedendo: Cunque jam nummus fundo suspi-
raret in imo, non tantum non equum, sed scipsum alete
vix potuit. Ex equo igitur dejec̄tus in pedes, ridenti
ore: Gratias, inquit, hinc superis summæ, qui mihi pe-
dum usum tamdiu amissum restituerunt. Profectō &
iste vir oblata casu acerbo in hilare flexit consilium, &
necessitatem vel coactis ancillæ justificavit rationi.

Sanctius illo Remensis Praeful Remigius, qui cum Remigius
tristram nuntium accepisset omni ejus frumenta ignes
subiectos, ille extemplo equum concendit & advolavit
pernix ad triste incendium. At ubi vidit flammis graf-
fantibus nil moræ posse injici, ex equo desiliens, & vultu
ad hilaritatem composto ignes propius accedens: Seni,
air, bonus est focus quovis tempore. Ita ingens dan-
num ore hilari, mente placidâ concoxit. Sapienter plane
necessitatem in rationem verit, & tristi casu objec̄ta in
hilare flexit consilium. Hoc ipsum Sapiens Romanus
monito longè utilissimo instillans. Vnum est, inquit, leva-
mentum *Sene. l. 3. de
Irá. c. 16.*

mentum malorum ingentium, pati, & suis necessitatibus obsequi.

*I. Lipsius
Centur. 1.
epif. ad Bel-
gas. ep. 44.
mibi. p. 45.*

Vel ab ipsis canibus hoc discamus. Bruxellæ canis fuit ex illis grandioribus, Britanni generis, quibus cerdones Belgæ uti solebant ad cursum coriis onustum in foras & e foras trahendum. Ille, præter hanc operam, doctus fuit ad macellum ire, pecuniam præferre, carnem referre. Id ita fiebat. Corbem viminorum collo appendebant, pecunia isti toliwas carnis imposita. Ille recta & nusquam infestans ferebat, in macello apud notum lanum se sistebat, carne accepta redibat. Sed eveniebat interim, ut in viâ canes alii odore moti adspirarent, & accedentes crepturi. Tum ille corbem deponere, in orbem propagare, fugare. Cum copiâ & robore vinceretur, una irruere, & partem de præda capere. En ut gladiator iste in arenâ ceperit consilium, & suis necessitatibus sit obsecutus. Carnes defendit quamdiu potuit. Hostium multitudine vietus necessitatibus cessit, & prandium jam communè unâ sumpsit. Non minus obsecro, sapiamus hec tuis, & quæ mutare non possumus, tolerare non recusemus, necessitatibus nostris tranquilla mente obsequamur.

*Isaïe c. 39.
vers. 6.*

Itaëli vates Isaïas ingentia mala vaticinatus, Hierosolymam urbem vastandam, cives captivos in Babyloniam abducendos, eam servitum annis septuaginta duraturum; addidit nihilominus: *Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus rex.* Perinde si dixisset vates: Agite, stat Numinis sententia, decretum immutable, migrare illud non licet; in Babylonem transferemini. At vos duriorem hanc necessitatem vertite in rationem, parete Numini, & destinatum vobis supplicium parato animo subite. Ea & vos o Christiani, licet ærumnis oneremini, calamitatibus affligamini, nihilominus *Consolamini, consolamini, Deus, divinaque Providentia ac Voluntatis plenissimè, in solidum vos traditæ, necessitates vestras omnes in rationem vertite.* Ita necessitas ipsa minus erit dura, malum omne multò erit mitigatus. Nempe omnium malorum levamentum est opportunissimum, pati, & suis necessitatibus obsequi.

Malorum levamentum est pati, & suis necessitatibus obsequi.

Ad œconomum appositissime, dixit Tullius: *Sed quanti, quanti: bene emitur, quod necesse est.* Subinde longissimam teximus malorum seriem narrando. Est, qui dicat: Ego tot & tantis difficultatibus circumventus, tot & tantas patior ærumnas. Alius: Tanta, inquit, & tanta, atque tanta perfero. Iste sit miser & infortunatus: Maximam, ait, calamitatem capio. Ille afflitus & jacens: In summas, inquit, miseras projectus sum. Hic suâ opinione miserè perditus: Gravissimis, inquit, incommidis conflictor. Alius, ut sibi videtur, cōspicuus miseri: Talia & tam acerba tollero, ait, in infinita mala præcipitatus sum, omnibus undeqaque urgeor. Sed, o mei homines, sed quanti, quanti: bene emitur calorum regnum, quod emere necesse est. Ad hoc emendum conditi sumus; ad hoc nascimur, ad hoc vivimus, ad hoc emendum morimur. Peritius exterritum, nisi hoc emimus. Hoc omnium necessitatum summa nos urget. Bene ag vili emimus, quanti quanti emamus, quia necesse est emere. Hæc una necessitas nullas admittit leges, nullas horret difficultates, nullos meruit dolores, nullas sentit calamitates, pullos refugit cruciatus, nulla formidat supplicia, tormenta summa, innumera non recusat tolerare mala. Quanti quanti, minimo emitur, quod emere necesse est.

C A P V T V I I I .

Tobias junior parentum suorum thesaurus optatissimus.

*T*obiæ mater, cum filius peregre moras traheret, nec statu die se sisteret parceribus, in querelas

A amarissimas effusa: *Heu, heu me, fili mi, ajebat, ut quid te tibi, tu misimus peregrinari? omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimicere ire a nobis.* Tu ocellus noster, tu nostrum delictum, tu spes una neponum, tu thesaurus noster, tu nobis omne pretium. Ergo parum prudenter egimus, qui te a nobis peregrinatum misimus, cum in te uno omnia habeamus. Homo, Dei amans, has voces identiter usurpat: Deus metis, thesaurus meus, & omnia, quidquid velle, aut optare possim, in Deo inventio, Deus mihi omnia, & plusquam omnia. Ita proflus animo penitissimo sentiendum. Hic igitur exponendum, quād fatum sit hujus rei perfunditorum cogitationem suscipere, facile obsequiis divinis obrunitare, levi de causa Deum deservire, & velut venale expōnere, cum verè in Deo habeamus omnia. Hæc hujus capituli summa.

S. I.

R Ex Persarum Xerxes non ab una fatuitate notissimus insigniora quinque delicia commisit. 1. Monrem Athon ad mille quinquaginta passuum longitudinem perfodit, cā amplitudine ut maximarum navium duarum juxta se in occurso commodè transierint. Atque hoc, Herodoto teste, potentia monstranda, & memoria propaganda fecit. 2. Oceanum * frenavit ponte, & Abydum Sestio conjunxit, ut Græcia pavorem injiceret. 3. Cū ipsis classem dissipasset mari tempestas, mari colaphos, & trecenta verbora iofigli, stigmata inuri, compedes nō sine gravi convicio † in illum decisi jussit. Juvenalis pos. sine risu hanc demeniam fogillarum, hoc fuit: O amara aqua, Rex, compedes has injicit, quod illum impulsi fuit. * Hec quo nihil malum passum fuit. Et enī Rex Xerxes, vela nō, transire, meritoque tibi nemo amplius sacrificabit, ut amaro doloroque fuisse.

In Corum atque Eurum solitus sevire flagellis Barbarus, Æolio unquam hoc in carcere passos Ipsum compeditus, qui vincerat Ennosigium.

4. Cū iter faceret per Lydiam, ad Platanum procedam, & dicas largè brachis umbrosum est delaus. Hic diem integrum, non sine damno exercitus placuit morari. Hanc insuper adeò venustè comatam arborem armillis & torquibus ad eam suspensus veneratus est. 5. Sed & vitrum ē suis reliqui, qui lignæ hujus Amata custodem, nutriticum, procuratore ager. Illustrissima fuit. Quam & Ælianu risu excipiens: Ridendum profecto, inquit, Xerxes ille est, quod cū mari terris que Jovis operibus posthabitis, nova itinerâ & insolita navigationem sibi parasset, servivit platanum, & arborem coluit, quam ventus dejicere, securis excindere, ignis comburere potuit, quæ non solùm ratione, sed & lensu caruit.

Verum, o Christiani, hæc videmus, & similia facimus, nonnunquam & stultiora. Vide hominem, qui celi, qui suipius, qui Dei oblitus oblatiunculas steriliissimas querit sub opacâ platanu, huic tempus pretiosissimum, huic cogitationes & curas, huic suas pecunias, huic inò valeritudinem suam impedit: nam aut gloriam vanam, aut mulierculæ formam, aut aliam voluntatem putidam adeò infanè deperit, ut non dissimilanter fateatur: Hi amores mei, hoc meum delicium, hoc gaudium, hoc melliculum meum, hoc mili volup est. Miser & cœsus, pro conditore rem è conditis vilissimam amat, & ut Laurentius Justinianus loquitur, peregrinationem, atque exilium diligit pro patria; creaturæ à Deo ad obtinendam beatitudinem, ad intundum Deum, at ille crepundiis, nugis, somniis, deliriis, vitam consumit. Hunc talen Bernardus acriter, prout Bernat. par est, exstimplans, & ad meliora erudiens: Verum, inquit, qualibus ista tu tibi impediens rebus, utinam sine dissimulatione attendas: Væ, vae, vapor est ad modicum parentis, quod aeterna felicitatis aditum intercludit, quod perenni luminis circumscriptam claritatem abscondit, quod universitatis scientiarum frater.